

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1924 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om rätt för aktiebolag att i visst fall återbekomma erlagd stämpelavgift.

(1:a avd.)

I en inom första kammaren väckt motion, nr 121, har herr *Borell* hemställt, »att riksdagen ville vidtaga erforderlig åtgärd för att aktiebolag, som på grund av den ursprungliga lydelsen av § 93 i aktiebolagslagen av den 12 augusti 1910 för åstadkommande av sitt aktiekapitals nedskrivning måst ombildas till nytt bolag utan att därvid ha förenats med annat aktiebolag, må kunna återbekomma stämpelavgift, som erlagts för aktier, vilka utan tillskott av penningar utgivits i utbyte mot aktier i det förutvarande bolaget».

Enligt 8 § av gällande förordning angående stämpelavgiften skall aktiebrev i inländskt aktiebolag, innan brevet av bolaget utgives, förses med stämpel enligt vissa grunder. Undantag härifrån stadgas i andra stycket av paragrafen, vilket lyder:

*Utskottet.
Aktie-
stämpeln
m. m.*

Varda aktiebrev utan erläggande av betalning utfärdade såsom ersättning för förkomna eller förstörda sådana brev eller i utbyte mot aktiebrev i samma bolag, och hava de äldre breven varit försedda med stämpel i vederbörlig ordning eller icke skolat med stämpel beläggas, äro de nya aktiebrev fria från stämpel, såvida de icke utfärdas å högre belopp än vara de äldre breven lytt. Utfärdas de nya aktiebrev å högre belopp, skola de förses med stämpel, i enlighet med vad ovan sagts, för skillnaden mellan beloppen.

Då vid rekonstruktion av aktiebolag nya aktier till nedsatt belopp utfärdas i utbyte mot de förutvarande, äro sålunda de nya aktierna, under de förutsättningar som det återgivna stadgandet innehåller, fria från stämpel.

Angående beslut om nedsättning av aktiekapital innehåller 93 § aktiebolagslagen olika stadganden beträffande bolag, där alla aktier medföra samma rätt, och för bolag, där aktier med olika rätt finnas. I fråga om de förra gäller, att beslut om nedsättning är giltigt såväl då samtliga aktieägare förenat sig därom som då beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, och å den stämman, som sist hålles, biträts av

minst två tredjedelar av de röstande. Beträffande de fall, då aktier med olika rätt finnas, infördes år 1922 i paragrafen en ändring, för vilken nedan skall redogöras. Före ändringen gällde, att giltigt beslut icke förelåg med mindre än att samtliga aktieägare förenat sig om beslutet.

Motion I:55 I en vid 1922 års riksdag, ävenledes av herr Borell väckt motion, nr 55
 år 1922. i första kammaren, anfördes, att rekonstruktion av aktiebolag genom nedsättning av aktiekapitalet i vissa fall omöjliggjordes till följd av sistnämnda bestämmelse. Sålunda hade det i ett namngivet bolag, där aktier med olika rätt funnits och vilket måst rekonstrueras, varit omöjligt att förena alla aktieägarna om ett beslut om aktiekapitalets nedsättande till följd av att, enligt vad man kunde antaga, åtskilliga aktier genom brand eller annorledes förkommit. I stället hade ett nytt bolag med mindre aktiekapital måst bildas. Det nya bolaget hade övertagit det gamla bolagets samtliga tillgångar och åtagit sig betalningsansvaret för samtliga dess skulder och förbindelser. Stamaktierna i det nya bolaget hade fördelats mellan stamaktieägarna i det gamla bolaget i viss proportion. De nya aktiebrev hade såsom utgivna i ett nytt bolag måst stämpelbeläggas, ehuru resultatet av rekonstruktionens genomförande på detta sätt blivit detsamma, som om aktiekapitalet i det gamla bolaget nedskrivits i motsvarande utsträckning. Under återopande av, bland annat, vad sålunda återgivits, hemställde motionären, att riksdagen måtte medgiva befrielse från stämpelskyldighet för de i det ifrågavarande nya bolaget tecknade stamaktierna.

1922 års bevillningsutskott. I sitt i anledning av sistberörda motion avgivna betänkande, nr 29, förklarade 1922 års bevillningsutskott bland annat, att det syntes utskottet stå i överensstämmelse med grundtanken i ovan återgivna stadgande om frihet i vissa fall från emissionsstämpel för aktiebrev, att dylik stämpel icke utkrävdes för stamaktierna i det i motionen omnämnda nybildade bolaget, men att utskottet, då stadgandenas ordalydelse lagt hinder i vägen för stämpelbefrielse, ansett uppenbart, att motionens syfte borde tillgodoses endast i samband med motsvarande författningsändringar. Efter att hava lämnat vissa antydningar om innebörden av de undersökningar, som ett författningsförslag i ämnet förutsatte, förklarade sig utskottet vilja föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning i ämnet. Därvid anförde utskottet, att, därest en sådan utredning komme att leda till förslag från Kungl. Maj:ts sida om författningsändring, innefattande utvidgad möjlighet att ernå stämpelfrihet vid utfärdande av aktier, liknande möjlighet även borde beredas sådana aktiebolag, vilka, i likhet med det i motionen omnämnda, fått sina aktier stämpelbeskattade enligt då gällande bestämmelser.

Riksdagens skrivelse nr 134 år 1922. I enlighet med bevillningsutskottets förslag hemställde 1922 års riksdag i skrivelse nr 134, under återopande av utskottets nyss omförmälda, av riks-

dagen godkända betänkande, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av frågan, huruvida och under vilka förutsättningar vidgad möjlighet borde beredas aktiebolag att vid utfärdande av aktier åtnjuta sådan stämpelfrihet, varom stadgades i andra stycket av 8 § i gällande stämpelförordning, samt, därest utredningen därtill föranledde, för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Vid 1922 års riksdag genomfördes på Kungl. Maj:ts i propositionen nr 256 gjorda förslag, såsom ovan antytts, en ändring i 93 § aktiebolagslagen. Från regeln om att i bolag, där aktier med olika rätt finnas, beslut om nedsättning av aktiekapitalet är giltigt endast om samtliga aktieägare därom förenat sig, stadgades nämligen ett undantag för det fall, att enligt bolagsordningen aktier med företrädesrätt icke medföra rätt till större del av bolagets behållna tillgångar än som med företrädesrätt tillkommer dem. Avser i sådant fall nedsättningsbeslutet endast den icke företrädesberättigade delen av aktiekapitalet och innefattar beslutet tillika föreskrift om motsvarande belopps avsättning till reservfonden, må beslutet, enligt den ändrade lydelsen av paragrafen, ske i den ordning, som är stadgad för nedsättning av aktiekapital i bolag, där samtliga aktier medföra samma rätt.

Prop. och motioner 1922 rör. 93 § aktiebolagslagen.

Vid 1922 års riksdag förelägo samtidigt med nyssberörda proposition jämväl motioner, vilka åsyftade ytterligare lättnader vid nedsättning av aktiekapital. I anledning av dessa motioner anhöll riksdagen på första lagutskottets hemställan i den skrivelse, nr 199, genom vilken riksdagen tillkännagav sitt i anledning av propositionen fattade beslut, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och på vad sätt de i gällande aktiebolagslag givna bestämmelser om nedsättning av aktiekapital och i samband därmed stående stadganden kunde omarbetas i syfte att underlätta en berättigad dylik nedsättning, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Sedan 1922 års riksdags på bevillningsutskottets förslag avlätna skrivelse, nr 134, remitterats till statskontoret och generalpoststyrelsen föredrogs densamma inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 9 februari 1923. Kungl. Maj:t, som fann, att det i skrivelsen avsedda syftemål dämera i huvudsak tillgodosetts genom den år 1922 genomförda ändringen i 93 § aktiebolagslagen, förklarade den av riksdagen i skrivelsen gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Behandlingen av riksdagens skrivelse nr 134 år 1922.

I den föreliggande motionen har motionären, under erinran om bland annat Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut, anfört följande:

Den föreliggande motionen.

»Regeringen har alltså ansett, att någon vidare författningsändring än den av 93 § i aktiebolagslagen ej vore erforderlig för vinnande av det syftemål, riksdagen med sin förutnämnda skrivelse till Konungen avsett. Detta må vara sant i vad det gäller framtida bolagsförändringar av den art 93 § omfattar, men genom regeringens beslut är helt och hållet åsidosatt det utta-

lande av bevillningsutskottet, att den möjlighet att ernå stämpelfrihet vid utfärdande av aktier, som genom en författningsändring kunde beredas, skulle gälla retroaktivt för de bolag, som under de förhållanden, motionen omförmålde, fått sina aktier stämpelbeskattade enligt förut gällande bestämmelser.

På Kungl. Maj:ts beslut torde möjligen även det uttalande hava inverkat, som förekommer i statskontorets och generalpoststyrelsens yttrande därom, att 'de fall, som skulle kunna tänkas komma i fråga till åtnjutande av den utsträckta stämpelfriheten, komme att bliva talrika'.

Denna fråga är ytterst beroende av, vad som skall anses ligga i den till grund för stämpelfrihet i vissa fall gällande princip, att 'ett och samma aktiekapital icke skall mera än en gång beskattas'.

Då denna grundtanke föranlett det stadgande om stämpelfrihet, som i § 8 i stämpelförordningen medgives vid utbyte i vissa fall av aktiebrev mot nytt aktiebrev *i samma bolag*, torde det vara berättigat att uttolka densamma så, att den nya aktien skall 1:o) utgivas utan tillsats av kontanta penningar samt 2:o) medföra en andelsrätt *i precis samma förmögenhetsobjekt som den gamla aktien.*»

Rörande vad motionären i övrigt anført till stöd för sin hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Till utskottet har, såsom i motionen bebådats, överlämnats en utredning rörande under åren 1912—1922 nybildade aktiebolag, vilkas ändamål enligt registreringshandlingarna varit att, efter övertagande av förutvarande aktiebolags rörelse eller tillgångar, fortsätta rörelsen. Denna utredning, som utskottet givetvis icke varit i tillfälle att granska, giver vid handen, att ett tillgodoseende av motionens syfte, under fasthållande av de av motionären uppställda förutsättningarna för stämpelrestitution, skulle för statsverket medföra en utgift av högst något över 100,000 kronor.

1924 års ändring av 93 § aktiebolagslagen.

Såsom resultat av den utredning, som igångsatts på grund av 1922 års riksdags i ovannämnda skrivelse nr 199 gjorda framställning, har Kungl. Maj:ts för den nu samlade riksdagen framlagt en proposition, nr 40, med förslag till lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer, däribland 93 §, i aktiebolagslagen. Denna proposition har, tillstyrkt av första lagutskottet i dess utlåtande nr 14, av riksdagen bifallits, varefter lag om de sålunda beslutade ändringarna i aktiebolagslagen trätt i kraft den 1 april 1924. Genom dessa ändringar äro ökade möjligheter beredda att i aktiebolag verkställa nedsättning av aktiekapitalet. Enligt den nya lydelsen av 93 § aktiebolagslagen blir grundregeln den, att de villkor, som nu gälla för nedsättning av aktiekapitalet i sådana bolag, där alla aktier medföra samma rätt, skola äga tillämpning i varje fall, då genom nedsättningen rättsförhållandet mellan aktierna icke rubbas, vare sig alla aktier i bolaget medföra samma rätt eller icke. Rubbas rättsförhållandet mellan aktierna genom nedsättningsbeslutet tillkomma ytterligare villkor. Då fordras, att samtycke till nedsättningsåtgärden lämnas av samtliga ägare till sådana aktier, vilkas rätt genom beslutet försämras. För ett särskilt fall

medges den ytterligare lättnaden, att samtycke till nedsättningsåtgärden erfordras endast av de i omröstningen deltagande ägarna till sådana aktier, vilkas rätt genom åtgärden försämras, där dessa aktieägare representera viss större del av ifrågavarande aktieklass. Om sålunda i bolag, där aktier med olika rätt finnas, fattats beslut, som avser nedsättning med lika belopp av samtliga aktier av visst slag, och beslutet tillika innehåller, att till reservfonden skall avsättas ett mot nedsättningen svarande belopp, så skall, änskönt genom beslutet den rätt, som tillkommer dessa aktier, försämras, beslutet vara giltigt, där de i omröstningen deltagande ägarna av sådana aktier förenat sig om beslutet samt de tillika företrätt tre fjärdedelar av samtliga aktier av sagda slag.

Med den av riksdagen nu antagna lydelsen av 93 § aktiebolagslagen har en ändring inträtt i den förutsättning, på vilken det föreliggande förslaget vilar. Under det att motionären utgått från 1922 års ändring i 93 § och hans hemställan synes hava avsett, att den i motionen åsyftade retroaktiva verkan, innefattande rätt till stämpelrestitution, måtte tillerkännas sistnämnda ändring, har nämligen denna hemställan, såsom den är avfattad, efter de nya ändringarna i paragrafen fått den vidgade innebörden att avse retroaktiv verkan även åt de senare. Även oberoende av den avfattning, motionären givit sin hemställan, synes det uppenbart, att det är paragrafen i den lydelse den nu erhållit som bör läggas till grund för ett bedömande av frågan, huruvida skäl för dylik retroaktivitet må föreligga. I frågan med dess sålunda väsentligt vidgade omfattning föreligger icke någon utredning, och det har synts utskottet uppenbart, att den utredning, som erfordras, måste bliva allt för omfattande för att böra av utskottet ombesörjas. Utan en dylik utredning lär det icke vara möjligt att ens tillnärmelsevis bilda sig någon uppfattning om de kostnader för statsverket, som ett bifall till motionen skulle medföra.

Vid nu angivna förhållanden och då det enligt utskottets mening fordras synnerligen starka skäl för att riksdagen skall besluta eller ifrågasätta åtgärder med retroaktiv innebörd, vilka medföra kostnader för statsverket, har utskottet icke ansett sig böra vare sig framlägga förslag till åtgärd, som i motionen åsyftas, eller föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära utredning i ämnet.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion I: 121 av herr Borell, om rätt för aktiebolag att i visst fall återbekomma erlagd stämpelavgift, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 april 1924.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

*Utskottets
yttrande.*

Närvarande: herrar Röing, Gustaf Nilsson, Antonsson, Örne, Bäck, Boman, Jönsson i Boa, Olsson i Ramsta, Lithander, Hedlund i Östersund, Lövgren, Johansson i Hornsberg, Svensson i Grindstorp, Alexander Nilsson, Carlsson i Gävle, Clemedtson, Björklund, Olsson i Gävle, Granath och Strindlund.

Reservation

av herrar *Röing*, *Boman* och *Lithander*, vilka ansett, att utskottets betänkande bort hava följande lydelse:

»I en inom — — — (= utskottets) — — — — —
— — — — — av samtliga aktier av sagda slag.

På sätt av den lämnade redogörelsen framgår har 1922 års riksdags på bevillningsutskottets hemställen beslutade skrivelse, nr 134, icke från Kungl. Maj:ts sida föranlett något förslag om författningsändring, innefattande utvidgad möjlighet att ernå stämpelfrihet vid utfärdande av aktier. Detta innebär, att den förutsättning icke inträtt, under vilken bevillningsutskottet gjort sitt ovan återgivna, av riksdagen åberopade uttalande därom att liknande möjlighet borde beredas sådana aktiebolag, vilka i likhet med det i ovan berörda motion vid 1922 års riksdag omnämnda, fått sina aktier beskattade enligt de gamla bestämmelserna. Någon utredning med anledning av detta uttalande synes sålunda icke hava verkställts.

Den föreliggande motionen utgår från 1922 års ändring i 93 § och motionärens hemställen synes avse, att den i motionen åsyftade retroaktiva verkan, innefattande rätt till stämpelrestitution, måtte tillerkännas sistnämnda ändring. Med den av riksdagen nu antagna lydelsen av nämnda paragraf har motionärens hemställen, såsom den är avfattad, fått den vidgade innebörden att avse retroaktiv verkan även åt de nya ändringarna. Även oberoende av den avfattning motionären givit sin hemställen, synes det uppenbart, att det är paragrafen i den lydelse den nu erhållit som bör läggas till grund för ett bedömande av frågan, huruvida skäl för retroaktivitet må föreligga.

I överensstämmelse med den ståndpunkt, som intogs av 1922 års bevillningsutskott, har utskottet ansett skäligt, att, sedan genom 1922 och 1924 års oförmälda ändringar i aktiebolagslagen vidgade möjligheter skapats att ernå stämpelfrihet vid utfärdande av aktier, liknande förmån beredes sådana aktiebolag, som fått sina aktier stämpelbeskattade på grund av bestämmelsernas tidigare, nu ändrade avfattning.

I frågan med dess, såsom av det förut anförda framgår, väsentligt vidgade innebörd föreligger emellertid icke någon utredning; och det har synts utskottet uppenbart, att den utredning, som erfordras, måste bli för omfattande för att böra av utskottet ombesörjas. Utskottet har därför ansett sig böra föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av förevarande motion I: 121 av herr Borell, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av frågan, huruvida de av 1922 och 1924 års riksdagar beslutade lättnaderna i fråga om beslut att nedsätta aktiekapitalet må böra föranleda restitution av erlagd ny aktiestämpel i sådana fall, då jämlikt bestämmelserna, sådana de numera äro avfattade, erläggandet av ny aktiestämpel kunnat undvikas, samt för riksdagen framlägga det förslag, till vilket utredningen kan giva anledning.»
